

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

БЕКИТИЛДИ

Кыргыз Республикасынын Билим берүү
жана илим министрлиги

Буйрук № №863/1

«_10_» __05__2022 ж.

Каттоо номери № 8

Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КЕСИПТИК ОРТО БИЛИМ
БЕРҮҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Адистик: 100201-"Туризм"

Квалификация: туризм боюнча адис

Бишкек 2022

1-бап. Жалпы жобо

1. Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн 100201-"Туризм" адистиги боюнча аталган Мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – Мамлекеттик билим берүү стандарты) Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик-укуктук актыларына ылайык иштелип чыкты.

2. Аталган Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр колдонулду:

- негизги кесиптик билим берүү программасы – тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессинин максатын, күтүлүүчү натыйжаларын, мазмунун жана уюштурууну жүзөгө ашырууну регламенттөөчү окуу-усулдук документациянын жыйындысы;

- дисциплиналар цикли – белгиленген максаттарга жана окутуунун, тарбия берүүнүн натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык бүтүндүккө ээ болгон билим берүү программасынын бөлүгү же окуу дисциплиналарынын жыйындысы;

- модуль – белгиленген максаттарга жана окутуунун, тарбия берүүнүн натыйжаларына карата белгилүү бир бүтүндүккө ээ болгон окуу дисциплинасынын бөлүгү;

- компетенция – окуучунун белгилүү тармакта натыйжалуу жемиштүү ишмердиги үчүн зарыл болгон анын билим берүү даярдыгына карата алдын ала берилген социалдык талап (ченем);

- кредит – негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек жүгүнүн шарттуу өлчөмү;

- окутуунун натыйжалары – негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун жыйынтыгында ээ болгон компетенциялар.

Кесиптик стандарт – кесиптик ишмердиктин конкреттүү түрүнүн алкагында анын мазмунуна коюлуучу талаптарды аныктоочу жана ишмердиктин түрүнө карабастан, кандай гана уюм болбосун, анда өзүнүн укуктуу ордун ээлөө үчүн ага жооп берүүчү кызматкердин квалификациясынын сапаттык деңгээлин сүрөттөөчү негизги документ.

Аталган Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу менчиктин формасына жана мекемеге тиешелүүлүгүнө карабастан орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүүчү мекемелер үчүн милдеттүү болуп саналат.

2-бап. Колдонуу тармагы

3. Орто кесиптик билим берүүдөгү аталган Мамлекеттик билим берүү стандарты (100201-"Туризм" адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана Кыргыз

Республикасынын аймагында тийиштүү адистиктер боюнча лицензиясы бар, менчиктин формасына карабастан кайсы мекемеге тиешелүү болбосун, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүүчү мекемелер тарабынан орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү сапатын баалоочу окуу уюштуруучу-усулдук документацияларды иштеп чыгуу үчүн негиз болуп кызмат кылат.

4. **100201-«Туризм»** адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- аталган адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууга укуктуу болгон билим берүү уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;
- аталган адистик боюнча КОБОЖдун негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүсү жана даярдык деңгээли боюнча өзүнүн окуу ишмердигин натыйжалуу ишке ашырууга жоопкерчиликтүү студенттер;
- тийиштүү кесиптик ишмердик жаатындагы адистердин жана жумуш берүүчүлөрдүн бирикмеси;
- Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыздоочу окуу-усулдук бирикмелер жана кеңештер;
- кесиптик орто билим берүүнү финансылык жактан камсыздоочу билим берүү жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;
 - кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын аткарылышына көзөмөл кылуучу, кесиптик орто билим берүү жаатында аккредитациялоо жана сапатты көзөмөлдөөнү ишке ашыруучу билим берүү тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;
- билим берүү программаларынын жана уюмдарынын аккредитациясын ишке ашыруучу аккредитациялык агенттиктер.

3-бап. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5. **100201-«Туризм»** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү формасы:

- күндүзгү;
- күндүзгү-сырттан (кечки);
- сырттан

6. Орто жалпы билим берүүнүн базасында күндүзгү формада окутууда кесиптик орто билим берүү адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 1 жыл 10 айдан кем эмес убакытты түзөт. Аталган кесиптик билим берүү

программасын негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашырууда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга узартылат.

7. Кесиптик орто билим берүүнүн программасына интеграцияланган орто жалпы билим берүүнүн билим берүү программасын (10-11-класстар) ишке ашырууда, орто билим тууралуу документ (аттестат) берилбейт, ал эми предметтер боюнча баалар кесиптик орто билими тууралуу документке (дипломго) коюлат.

8. Абитуриент тапшырып жатканда төмөнкү документтердин бирине ээ болуусу керек:

- жалпы орто билими тууралуу аттестат;
- негизги жалпы билими тууралуу күбөлүк.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окутуу боюнча, ошодой эле окутуунун ар кандай формасын айкалыштырууда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүнүн мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан окутуунун күндүзгү формасында белгиленген ченемдик өздөштүрүү мөөнөтүнө салыштырмалуу алты айга узартылат.

Кесиптик орто билим берүүнү ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун жыйынтыгы боюнча башка адистик боюнча жогорку кесиптик же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өтүлгөн) айрым дисциплиналар (модульдар) жана (же) айрым практикалар боюнча окутуунун жыйынтыгын толугу менен же айрым-айрым кайрадан тапшырта алат.

Негизги кесиптик орто билим берүү программасын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү башка ченемдик-укуктук актылар аркылуу бекитилет.

10. Окутуунун күндүзгү формасы боюнча маркетинг даярдоодо негизги кесиптик орто билим берүү программасын өздөштүрүүнүн эмгек жүгү 120 кредиттен кем эмес. Бир окуу семестринин эмгек жүгү 30 кредиттен кем эмес өлчөмгө барабар (окуу процесси эки семестр деп түзүлгөндө).

Бир кредит студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичинде, аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окутуу формасы боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларынын, ошондой эле окутуунун ар кыл формасын айкалыштырууда эмгек жүгү бир окуу жылында 45 кредиттен кем болбошу керек.

11. Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында 100201 - «Туризм» адистиги боюнча негизги кесиптик орто билим берүүнүн окутуудагы максаты:

Окутуу жаатында – 100201 - «Туризм» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты болуп: ийгиликтүү иштөөгө мүмкүндүк берүүчү жана эмгек рыногунда

атаандаштыкка туруктуу болгон, кызыкдар тараптын – жумуш берүүчүнүн талаптарына ылайык жалпы жана кесиптик компетенцияларды өнүктүрүү аркылуу туризм боюнча, туристтик кызмат көрсөтүү рыногун маркетингдик изилдөө жүргүзүү боюнча, турпакеттерди жана экскурсиялык программаларды иштеп чыгуу жана жасалгоо боюнча, визалык колдоо көрсөтүү боюнча, керектөөчүнүн талаптарын жана аларды ишке ашыруу мүмкүнчүлүктөрүн аныктоо жана анализдөө боюнча туристтик кызмат көрсөтүү рыногун билген ортоңку звенодогу квалификациялуу «Туризм» боюнча адисти даярдоо эсептелет.

Инсанды тарбиялоо жаатында кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты болуп студенттерде төмөнкүлөрдү калыптандыруу эсептелет:

- максатка умтулуусу жана уюштургучтук;
- эмгекти сүйүүсү жана жоопкерчилик;
- жарандуулук, коммуникативдүүлүк жана толеранттуулук;
- жалпы маданиятты жогорулатуу.

12. **100201-«Туризм»** адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин багыты төмөнкүлөрдү камтыйт: туристтик продуктыны калыптандыруу, алдыга жылдыруу жана сатуу, комплекстүү туристтик тейлөөнү уюштуруу.

13. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин объектиси болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- туристтик продуктылар;
- туристтик ресурстар – табигый, тарыхый, социалдык-маданий жана таанып билүү, иштиктүү, дарылоочу-ден соолукту чыңдоочу, дене тарбия-спорттук багыттагы туристтик көрсөтмөнүн башка объектилери;
- мейманкананын жана жайгаштыруучу башка каражаттардын; коомдук тамактануунун; оюн-зоок каражаттарынын, экскурсиялык, транспорттук кызматы;
- туризм, география, тарых, архитектура, дин, кыдыруучу кызыктуу жерлер, өлкөнүн социалдык-экономикалык түзүлүшү, туристтик каталогдор боюнча маалыматтык материалдары;
- баштапкы эмгек жамааттары.

14. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин түрлөрү төмөнкүлөр:

- турагенттик кызматтарды көрсөтүү;
- туроператордук кызматтарды көрсөтүү;
- туристтерди коштоп жүрүү боюнча кызматтарды көрсөтүү;
- экскурсиялык кызматтарды көрсөтүү;
- уюмдагы функционалдык бөлүмдөрдү башкаруу.

15. Бүтүрүүчү даярдалуучу кесиптик ишмердиктин түрлөрү кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдарынын кызыкдар жумуш берүүчүлөр менен биргеликте, квалификациялардын улуттук алкагына жана кесиптик стандарттарга (эгер болсо) ылайык иштелип чыккан анын билим берүү программасынын мазмунун аныктоого тийиш.

16. Бүтүрүүчү даяр болууга тийиш болгон кесиптик ишмердиктин милдеттеринин тизмеси кесиптик ишмердиктин жана кесиптик стандарттын (эгер болсо) тийиштүү жаатыдагы талаптардан алынышы керек. Эгер алар жок болсо, кесиптик ишмердиктин милдеттеринин тизмеси мамлекеттик билим берүү стандартынын долбоорун иштеп чыгуучу тарабынан жумуш берүүчүлөрдүн милдеттүү түрдө катышуусу менен түзүлүшү керек (15-п. көрсөтүлгөндөй, кесиптик ишмердиктин түрлөрүнө ылайык милдеттер көрсөтүлөт).

17. **100201-«Туризм»** адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даяр:

- жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүүчү программасын өздөштүрүүгө;

- тийиштүү профилдин тездетилген программасы боюнча жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүгө.

4-бап. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу шарттарына карата жалпы талаптар

18. Кесиптик орто билим берүүнү ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын, квалификациялардын улуттук алкагында, квалификациялардын тармактык/сектордук жана кесиптик стандарттардын (эгер болсо) алкактарында иштелип чыгат.

Кесиптик орто билим берүүнү ишке ашыруучу билим берүүчү уюмдар билим берүүнүн саатынын кепилдигин камсыздоо боюнча сунуштарга ылайык илим, маданият, экономика, техника, технология жана социалдык чөйрөдө болуп жаткан өнүгүүлөрдү эске алуу менен негизги кесиптик билим берүү программасын кеминде 5 жылда бир жолу төмөнкүчө жаңылантып турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыздоо боюнча стратегияны иштеп чыгуу;

- билим берүү программаларынын мониторинги, мезгилдүү рецензиялануусу;
- студенттердин билимдеринин жана билгичтиктеринин деңгээлин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларын так макулдашылган критерийлердин негизинде баалоонун объективдүү процедураларын иштеп чыгуу;
- окутуучулар курамынын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыздоо;
- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыздоо, аларды колдонуунун натыйжалуулугун көзөмөлдөө, анын ичинде окуучуларды сурамжылоо менен;
- өз ишмердигин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүүчү уюмдар менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча байма-бай өзүн текшерип туруу;
- өз ишмердигинин, пландарынын, инновацияларынын жыйынтыгы тууралуу коомчулукка маалымдоо.

19. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо кезектеги, аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияларды камтууга тийиш.

Студенттердин кезектеги аттестациясы кесиптик орто билим берүүнү ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан аныкталган (педагогикалык кеңеште бекитилген) баалоонун модулдук-рейтингдик системасынын негизинде жүргүзүлөт.

Студенттердин аралык аттестациясы ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык дисциплиналар боюнча семестрдеги кезектеги аттестациянын жыйынтыгы боюнча жыйынтыктоочу баа (экзамендик аттестация) коюлат.

Бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыктоочу мамлекеттик төмөнкүдөй мамлекеттик аттестациялык сынактардын түрүнөн турат: ар бир дисциплина боюнча жыйынтыктоочу экзамен, адистик боюнча жыйынтыктоочу дисциплина аралык экзамен жана/же бүтүрүүчү квалификациялык иш.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

Жыйынтыктоочу аттестацияга академиялык карызы жок, окуу планында каралган окуу курсун толугу менен аяктоочу бүтүрүүчүгө жол берилет.

Негизги кесиптик билим берүүчү программанын этаптык жана акыркы талаптарына студенттердин персоналдык жетишкендиктеринин туура келүүсүн кезектеги, аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыктоочу аттестациясы үчүн билимдерди, билгичтиктерди жана өздөштүрүлгөн компетенциялардын деңгээлин баалоо үчүн типтүү тапшырмаларды, текшерүү иштерин, модулдук тесттерди камтыган

баалоочу каражаттардын базасы түзүлөт. Баалоо каражаттарынын базасы кесиптик орто билим берүүнү жүзөгө ашыруучу билим берүүчү уюм тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

20. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда бүтүрүүчүлөрдүн жалпы компетенцияларын калыптандырууда кесиптик орто билим берүүнү ишке ашыруучу билим берүүчү уюмдун мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмдар төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социо-маданий чөйрөсүн калыптандырууга;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө;
- окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин, анын ичинде, студенттик өз алдынча башкарууну, студенттердин коомдук уюмдардын ишине катышуусун, спорттук жана чыгармачыл клубдарды, илимий студенттик коомдорду өнүктүрүүгө өбөлгө түзүүгө.

21. Кесиптик орто билим берүүдө билим берүүнүн программасын ишке ашыруучу билим берүүчү уюмдардын негизги кесиптик билим берүү программасы студенттин тандоосу боюнча дисциплинаны камтышы керек. Студенттин тандоосу боюнча дисциплинаны калыптандыруунун тартибин кесиптик орто билим берүүдө билим берүүнүн программасын ишке ашыруучу билим берүүчү уюмдун педагогикалык кеңеши аныктайт.

22. Кесиптик орто билим берүүдө билим берүүнүн программасын ишке ашыруучу билим берүүчү уюм төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүн окуу программасын калыптандыруусун реалдуу мүмкүнчүлүктөр менен камсыз кылуу;
- негизги кесиптик билим берүү программасын калыптандырууда студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштыруу;
- студенттерге алар тандап алган дисциплина милдеттүү болуп эсептелерин, ал эми алардын суммалык эмгек жүгү окуу планында каралгандан кем болбошу керектигин түшүндүрүү.

23. Негизги кесиптик билим берүү программасында каралган студенттин тандоосу боюнча окуу дисциплинасын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн алкагында, студенттер конкреттүү дисциплинаны тандап алууга укуктуу.

24. Студенттер кесиптик орто билим берүүдө билим берүүнүн программасын ишке ашыруучу билим берүүчү уюмдардын негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттө аткарууга милдеттүү.

25. Негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжага жетишүү максатында студенттер студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүдө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачыл клубдардын, студенттик илимий коомдордун иштерине катышууга милдеттүү.

26. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдык көлөмүндө жумасына 45 саат белгиленген, анын ичинде бардык аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу иштеринин бардык түрлөрү каралган. Окутуунун күндүзгү формасында аудиториялык сабактардын жумалык көлөмү адистиктин өзгөчөлүгүн эске алуу менен Мамлекеттик билим берүү стандартында аныкталат жана ар бир дисциплинаны окуп үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 35 пайызынан кем эмес бөлүгүн түзөт.

Окуу дисциплинасы боюнча өз алдынча иштерге бөлүнгөн саатка аталган дисциплина боюнча экзаменге (модулга) даярданууга бөлүнгөн убакыт да кирет.

27. Окутуунун күндүзгү-сырттан (кечки) формасында аудиториялык сабактын көлөмү жумасына 16 сааттан кем болбошу керек.

28. Сырттан окуу формасында студент мугалим менен сабак өтүүгө жылына 150 сааттан кем эмес көлөмдө камсыздалышы керек.

29. Окуу жылындагы каникулдук убакыттын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилинде эки жумадан кем эмес убакытты түзүшү керек.

5-бап. Негизги кесиптик билим берүү программасына коюлуучу талаптар

30. **100201-«Туризм»** адистиги боюнча бүтүрүүчү негизги кесиптик билим берүүнүн максаттарына жана кесиптик орто билим берүүнүн Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11- жана 16-пункттарында белгиленген кесиптик ишмердиктин милдеттерине ылайык төмөнкү компетенцияларга ээ болууга тийиш:

а) жалпы (ЖК):

ЖК 1. Жеке ишмердигин уюштурууну, кесиптик ишмердикти аткаруунун усулдарын жана ыкмаларын тандоону, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоону билүү;

ЖК 2. Көйгөйлөрдү чечүү, стандарттык жана стандарттык эмес кырдаалдарда чечим кабыл алуу, демилге көтөрүү жана жоопкерчиликтүүлүк;

ЖК 3. Кесиптик жана жеке өнүгүүнүн кесиптик милдеттерин натыйжалуу аткаруу үчүн маалыматты издөө, түшүндүрүү жана колдонуу;

ЖК4. Кесиптик ишмердикте маалыматтык-коммуникативдик технологияларды пайдалануу;

ЖК5. Команда менен иштөө, кесиптеши, жетекчилик, кардарлар менен натыйжалуу баарлашуу;

ЖК6. команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагылардын) иши жана аларды жумуш ордуларында окутуу, тапшырмаларды аткаруунун жыйынтыгына жоопкерчиликти өз мойнуна алуу;

ЖК7. Өзүнүн инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердигинде эмгек шарттарынын жана технологияларынын өзгөрүүсүнө ыңгайлашуу;

ЖК8. Кичине жамааттарды уюштуруу-башкаруучу иштерине даяр болуу.

б) кесиптик (КК), кесиптик ишмердиктин негизги түрлөрүнө ылайык:

Турагенттик кызматтарды көрсөтүү:

КК1. Керектөөчүлөрдүн суроо-талаптарын жана аларды ишке ашыруу мүмкүнчүлүктөрүн аныктоо жана иликтөө;

КК2. Керектөөчүгө туристтик продуктылар тууралуу маалымат берүү;

КК3. Туристтик продуктыны алдыга жылдыруу жана сатуу боюнча туроператор менен карым-катыш түзүү;

КК4. Керектөөчүнүн арызына ылайык турпакеттин наркын эсептөө;

КК5. Турпакетти толтуруу (тур жолдомолор, ваучерлер, камсыздандыруу полистери);

КК6. Керектөөчүлөргө визалык колдоо көрсөтүү боюнча иштерди аткаруу;

Туроператордук кызматтарды көрсөтүү:

КК7. Туристтик продуктунун талап кылынуусун калыптандыруу максатында туристтик кызмат көрсөтүү рыногуна маркетингдик изилдөөлөрдү жүргүзүү;

КК8. Туристтик продуктуну түзүү жана туристтик продуктунун наркын эсептөө;

КК9. Туристтик продуктуну алдыга жылдыруу жана сатуу боюнча турагенттер менен карым-катышуу.

Туристтерди коштоп жүрүү боюнча кызматтарды көрсөтүү:

КК10. Маршрутка чыгууга топтун даярдыгын, жабдууларды жана унаа каражаттарын текшерүү жана кабыл алуучу жакта туристтерди тейлөөнүн сапатын текшерүү;

КК11. Маршруттагы туристтердин аракеттерин координациялоо жана көзөмөлдөө;

КК12. Туристтерге жүрүм-турум эрежелери боюнча көрсөтмө берүү жана маршрутта туристтердин коопсуздугун камсыздоо.

Экскурсиялык кызматтарды көрсөтүү:

КК13. Экскурсиялык программаны иштеп чыгуу жана экскурсиянын темасы боюнча маалыматтык материалдарды даярдоо;

КК14. Экскурсиялык кызмат көрсөтүүнүн керектөөчүсүнүн кайрылуусу боюнча тийиштүү экскурсия жүргүзүү.

Уюмдагы функционалдык бөлүмдү башкаруу:

КК15. Бөлүмдүн ишин пландаштыруу, кол алдындагылардын ишмердигин уюштуруу жана текшерүү;

КК16. Отчеттук-пландоочу документтерди толтуруу.

31. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик программасы өзүндө төмөнкү блокторду жана окуу циклдери камтыйт:

1-блок. "Дисциплиналар (модулдар)":

- 1) жалпы гуманитардык цикл;
- 2) математикалык жана табигый-илимий цикл;
- 3) кесиптик цикл;
- 4) дене тарбия;

2-блок "Практика";

3-блок "Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация".

Кесиптик орто окуу жайы мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана улуттук квалификациялардын алкагына ылайык окутуунун натыйжасына жетишүү үчүн жоопкерчиликтүү.

Негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү болгон дисциплиналардын (модулдардын) жыйындысы жана алардын эмгек жүгүн кесиптик орто окуу жайы өз алдынча, блокто көрсөтүлгөн көлөмгө жараша, квалификациялардын улуттук алкагында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы түрүндө аны өздөштүрүүнүн жыйынтыгына карата талаптарды эске алуу менен аныктайт.

Негизги кесиптик билим берүү программасы жалпы гуманитардык циклдеги милдеттүү дисциплиналардын ишке ашырылышын камсыздашы керек, алардын тизмеси жана эмгек жүгү Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталат. Көрсөтүлгөн дисциплиналардын мазмуну жана аларды ишке ашыруу тартиби тийиштүү адистик боюнча кесиптик орто билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты тарабынан аныкталат.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик программасы аталган Макетке тиркелүүчү түзүлүшкө ылайык иштелип чыгат.

32. Дисциплиналардын ар бир цикли базалык (милдеттүү) жана элективдик бөлүктөргө ээ болууга тийиш. Элективдик бөлүгү студенттерге дисциплинанын базалык бөлүгүнүн мазмунунда аныкталуучу билимдерин, жөндөмдөрүн жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө, тереңдетүүгө мүмкүндүк бериши керек. Элективдик бөлүк кесиптик орто окуу жайы тарабынан, ишке ашырылуучу кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүгүнө негизделүү менен аныкталат.

Милдеттүү бөлүгүнүн көлөмү, мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эске албаганда, негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50 пайызынан көп эмес көлөмүн түзүшү керек.

Кесиптик орто окуу жайы ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдарга (алардын арыздары боюнча), алардын психикалык-физикалык өнүгүүсүн, жекече мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен негизги билим

берүүчү программа боюнча окууга жана зарыл болсо, алардын мүчүлүштөрүн оңдоону жана көрсөтүлгөн адамдардын социалдык ыңгайлашуусун камсыздоочу мүмкүнчүлүк бериши керек.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу окутулуп жаткан дисциплинанын профилине туура келүүчү базалык билимге ээ болгон жана системдүү түрдө илимий жана (же) илимий-усулдук ишмердик менен алектенген педагогикалык кадрлар тарабынан камсыздалышы керек.

Кесиптик циклдеги окутуучулар Кесиптик циклдеги окутуучулар даярдоо багытындагы жогорку кесиптик билимге ээ болууга тийиш. Окутуучулук ишмердикке он жылдан ашуун өндүрүштүк стажы бар, ошондой эле бакалавр академиялык даражасы бар адамдарга жол берилет.

Кесиптик циклдеги окутуучулардын сапаттык курамын баалоодо 10 жылдан ашуун тажрыйбасы бар өндүрүшчүлөр эске алынат.

34. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу ар бир студентке негизги кесиптик билим берүү программасынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасына жана китепкана фондоруна жеткиликтүү болуусу камсыздалышы керек. Кесиптик орто билим берүүнү ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды камтууга тийиш (калыптануучу компетенцияларды эске алуу менен аныкталат).

Студенттердин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияты жана/же электрондук адабият менен камсыз болуусу бир студентке 0,5 экземпляр – нормативинде, лабораториялык, практикалык жана курстук иштерге усулдук көрсөтмөлөр бир студентке 1 экземплярдан туура келиши керек. Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп бериши керек. Билим берүү процессинде мыйзамдык актылар, ченемдик документтер, кесиптик-багытталган мезгилдүү басма материалдары колдонулушу керек.

35. 100201 «Туризм» адистиги боюнча окуучуларды даярдоо үчүн төмөнкүдөй материалдык-техникалык камсыздоо зарыл:

- меймандостук тармактарынын өзгөчөлүктөрүн чагылдыруучу, методикалык материалдар менен жабдылган окуу кабинеттери;
- кесиптик циклдеги дисциплиналар боюнча заманбап компьютердик техника жана программалык камсыздоо комплекти менен жабдылган компьютердик класстар;
- лабораториялык жана практикалык сабактарды өткөрүү үчүн объектилер (полигондор) мейманканаларда жана туристтик комплекстерде колдонулуучу үлгүлөр менен жабдылышы керек;
- меймандостук тармагынын заманбап маалыматтык жана телекоммуникациялык технологияларын колдонуу үчүн жабдуулар;

- меймандостук тармагында кесиптик компетенцияларга ээ болуу үчүн зарыл болгон жабдуулардын жана объектилердин башка түрлөрү;
- ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулардын билим алуусу үчүн эгер зарыл болсо, атайын шарттарды түзүү.

Компьютердик технологияларды колдонуу менен сабак өтүүдө студент/компьютер катышы ар бир студентти компьютер менен камыздашы керек.

Кандайдыр бир жабдууну колдонуу менен сабак өтүүдө студент/жабдуу катышы ар бир студенттин бул жабдууну колдонуусун камсыз кылышы керек.

Меймандостук тармагында иштөө үчүн окуучуларга компетенцияларды сиңирүү үчүн зарыл болгон жогоруда саналып өткөн объекттер, лабораториялар жана жабдуулар билим берүү уюмунун базасында, ошондой эле, аталган уюм кызматташуучу өндүрүштүк ишканалардын базасында жайгашышы мүмкүн.

36. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүлүшүнө коюлуучу талаптар Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталуучу кесиптик орто билим берүүчү билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын өткөрүүнүн тартибин эске алуу менен кесиптик орто окуу жайы тарабынан аныкталат.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын

ТҮЗҮЛҮШҮ

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын түзүлүшү		Негизги кесиптик билим берүү программасынын жана анын окуу циклдериинин кредиттеги көлөмү				
		1 жыл 10 ай	2 жыл 6 ай	2 жыл 10 ай	3 жыл 6 ай	3 жыл 10 ай
1-блок	I.Жалпы гуманитардык цикл II. Математикалык жана табигый илимий цикл III.Кесиптик цикл	70-100(*)	90-130	110-155(*)	130-158	150-215(*)
	Дене тарбия (белгиленген семестрлерде жумасына 2 сааттан)	3-5 семестрлер	3-6 семестрлер	3-6 семестрлер	3-7 семестрлер	3-7 семестрлер
2-блок	Практика	15-40(**)	15-50	20-60(**)	20-70(**)	20-80(**)
3-блок	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	5-10	5-10	5-10	5-10	5-10
Кесиптик орто билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын көлөмү		120	150	180	210	240

Эскертүү:

(*) маданият жана искусство жаатындагы билим берүү уюмдарынын «Кесиптик цикл» окуу циклинде кошумча 210 академиялык саатты (7 кредит) кароо;

(**) маданият жана искусство жаатындагы билим берүү уюмдарынын «Практика» окуу циклинде 1200 академиялык саатты (40 кредит) кароо.

100201-«Туризм» адистиги боюнча аталган стандарт базалык билим берүү мекемесинин – М.Рсыкулбеков атындагы КЭУнун Экономика жана сервис колледжинин алдындагы КОББ МББСТИ иштеп чыгуу боюнча Окуу-усулдук кеңеши тарабынан иштелип чыкты.

ОУК төрагасы, М.Рыскулбеков
атындагы КЭУнун проректору,
э.и.к., доцент

Турсуналиева Д.М.

ОУК төрагасынын орун басары,
М.Рыскулбеков атындагы КЭУнун
Экономика жана сервис колледжинин
директору

Кадырова М.К.

Жооптуу катчы,
М.Рыскулбеков атындагы КЭУнун
окутуучусу

Кубанычбекова А.А.

ОУК мүчөлөрү:

- 1 «Сервис» кафедра башчысы
- 2 “Туризм, меймандостук жана ишкерлик” кафедрасынын доценти
- 3 “Экономика, менеджмент жана туризм” ОУК окутуучусу
- 4 Туризм академиясынын колледжинин директору
- 5 “Туризм, меймандостук жана ишкерлик” кафедрасынын башчысы
- 6 “Экономика, менеджмент жана туризм” ОУК окутуучусу
7. КР туризм ассоциациясы
8. «Kyrgyz Concert» турфирмасынын менеджери
9. “Достук” мейманканасынын менеджери

Островская Е.С.
Кочкорбаева М.Д.

Атышова Ж.И.

Омуралиева А.М.

Чубурова Ж.Т.

Кыдыралиева М. Э.

Токталиев Т.Ш.
Абдраимова Р. К.

Кудайбергенова
М.О.